

Info om Herbariet 2024

I det här häftet hittar du information om Herbariet.

Mera info på skolans hemsida

Från hemsidan kan du ladda ner en miniflora med bild på de växter som ska samlas.

Nu gör vi ett eget herbarium (växtsamling)

Eleverna i åk 7 och 8 samlar växter och gör ett eget herbarium. Målet är att öka artkännedomen på de vanligaste växterna i vår omgivning. Samtidigt underlättas inläringen i åk 8 där en stor del av stoffet handlar om växter i våra skogar och myrar. Föräldrarna kan bistå med hjälp men syftet är inte att de skall samla växterna åt eleverna.

I år ordnas ett Herbariumläger vid Villa Elba den 12.6.2024 kl. 10-14. Under lägret får man hjälp med att samla växter till herbariet. Anmälning sker via Villa Elbas hemsida. Egen matsäck med.

Eleverna kommer att få ett vitsord för sitt herbarium. Bedömning i biologi period 1 åk 8 består till en tredjedel av herbarievitsordet, en tredjedel av provet och resten av förhör och aktivitet.

I årskurs 8 arrangeras ett växtförhör där de femtio växterna ingår. Eleverna gör förhöret oberoende av hur många växter de samlat. (De kan använda minifloran från hemsidan som hjälp vid läsningen.)

Sista inlämningsdag för herbariet är fredagen den 20 september 2024 kl. 14.00.

Vitsordsskalan:

Vilka växter skall Du samla?

Bifogat följer en lista på 50 växter som skall ingå i herbariet. Du kan själv bestämma vilket vitsord du siktar på genom att studera vitsordsskalan. Du kan låna floror (böcker om växter) från biblioteket eller studera dem på förhand på internet på webbfloran eller virtuella floran. På skolans hemsida finns en miniflora som hjälper dig komma igång.

Det viktiga är att du klarar av att identifiera växten och är säker på vilken art det är fråga om.

Du kan även fotografera växter, dock får endast hälften av dina växter vara fotograferade (ex 15 foton + 15 pressade växter = vitsordet 7). Spara bildoriginalen från kameran. Vi kanske ber att få se dem. Det här för att undvika att eventuella bilder kopieras från internet. Även fotograferade växter förses med faktaruta och sätts på separata blad i ditt herbarium.

VITSORD	ANTALET VÄXTER
10	47 <
9½	44 – 46
9	41 – 43
8½	38 – 40
8	35 – 37
7½	32 – 34
7	29 - 31
6½	26 - 28
6	23 – 25
5½	20 – 22
5	17 – 19
4½	15 -16
4	< 14

De flesta av växterna hinner du plocka i maj och sedan när skolan börjat. När skolan börjat finns det också gott om tid att plocka och pressa växter.

Vill då få ett riktigt bra vitsord kan du plocka och pressa växter även på sommaren. Vissa av växterna blommar på sommaren och är svåra att hitta i maj eller augusti.

I början av läsåret gör vi en frivillig en timmes ledd utfärd efter skoldagen till närmiljön och samlar växter. Under en sådan kort tur hittar vi över 20 växter som växer på sensommaren. Dessutom kommer vi att göra en exkursion till en myr där vi kommer att hitta ett antal myrväxter.

Så här gör du:

1. samlar växterna i torrt väder
2. ta hela växten (utom roten) om det är frågan om små växter, tag endast blomma och några blad om det är stora växter (träd, buskar)
3. placera växten mellan dagstidningspapper, bred ut blad och blomma vackert och lägg pappersremmar över som du tejpar fast (obs! tejpa inte direkt på växten)
4. placera i press ca två veckor (som press duger tex en spånskiva och 6 tegelstenar eller tunga böcker)
5. efter två veckor: Lossa växten försiktigt från tidningen och tejpa upp växten vackert på ett A4-papper. Kopieringspapper går an. Har du aningen tjockare papper så är det bättre.
6. gör en etikett som du limmar fast nere i högra hörnet, etiketten skall se ut som modellen och innehålla samma uppgifter som modellen
7. Gör en vacker pärm av papp eller stadigare papper Obs! Inte ringpärm, man får inte göra hål i papperet för insättning i en ringpärm. Du kan istället använda en mapp för lösa papper.

Nere i högra hörnet ska du på varje papper med växter ha följande fakta:

Växtnamn: _____

Växtplats: _____

Datum: _____

Insamlat av: _____

Några säkerhetsdetaljer

Växter som pressas är bäst att ha i ett garage eller rum där ingen sover.

Det finns växter som har vassa taggar och grässtrån som kan skära upp sår.

Se upp att du inte bränner dig på brännässlor.

Det finns en farlig växt som heter Jätteloka (*Kaukasianjättiputki*) som blivit vanligare och som sprids lätt. Den ska man inte röra för den har en saft som ger allvarliga brännsår på huden.

Jättelokan kan bli mycket hög och stor.

Kom ihåg att alltid tvätta händerna efter att du plockat växter.

Var försiktig – du kan bli intresserad av växter och naturen. 😊

VÄXTER herbariet läsåret 2024-2025 (latinska samt finska namnet inom parentes), blomningstid:

Växterna skall vara i nummerordning enligt listan nedan.

ÄNGAR, DIKEN, GÅRDSPLANEN

1. Renfana (*Chrysanthemum vulgare*, pietaryrtti), augusti-september
2. Gatkamomill (*Matricaria matricarioides*, pihasaunio), juni-september
3. Rödblära (*Melandrium rubrum*, puna-ailakki), juni - augusti
4. Kråkvicker (*Vicia cracca*, hiirenvirna) juni-augusti
5. Groblad (*Plantago major*, piharatamo), juli-september
6. Hundfloka, hundloka, hundkäx (*Anthriscus silvestris*, koiranputki), juni, juli
7. Solöga, smörblomma (*Ranunculus acris*, niittyleinikki), juni-september
8. Älggräs, älgört (*Filipendula ulmaria*, mesiangervo), juni-augusti
9. Rödklöver (*Trifolium pratense*, puna-apila), juni-september
10. Rölleka (*Achillea millefolium*, siankärsämö), juli-september
11. Nysört (*Achillea ptarmica*, ojakärsämö), juli - september
12. Daggkäpa (*Alchemilla vulgaris*, poimulehti), maj-september
13. Trampört, trampgräs (*Polygonum aviculare*, pihatar) juni - september

SKOGEN

14. Vårfryle (*Luzula pilosa*, kevätpiippo), april, maj
15. Ängskovall (*Melampyrum pratense*, kangasmaitikka), juni- augusti
16. Gullris (*Solidago virgaurea*, kultapiisku), juli - september
17. Vårtbjörk (*Betulaceae pendula*) april-juni **ELLER**
Glasbjörk (*Betulaceae pubescens*) april-juni
18. Rönn (*Sorbus aucuparia*, pihlaja), maj, juni
19. Lönn (*Acer plantanoides*, vaahtera), maj
20. Asp (*Populus tremula*, haapa), april, maj
21. Mjölkört, duntrav, rallarros (*Chamaenerion angustifolium*, maitohorsma), juli, augusti
22. Väggmossa (*Pleurozium schreberi*, seinäsammal)
23. Kammossa (*Ptilium crista-castensis*, sulkasammal)
24. Björnmossa (*Polytrichum commune*, korpikarhunsammal)
25. Husmossa (*Hylocomium splendens*, metsäkerrossammal)
26. Renlav (*Cladonia rangiferina*, harmaaporonjäkälä)
27. Vitlav, fönsterlav (*Cladonia stellaris*, palleroporonjäkälä)
28. Skägglav (*Usnea hirta*, tupsunaava)
29. Islandslav (*Cetraria islandica*, isohirvenjäkälä)
30. Lingon (*Vaccinium vitis-idaea*, puolukka), maj, juni
31. Blåbär (*Vaccinium myrtillus*, mustikka), maj, juni
32. Ekorrbär (*Maianthemum bifolium*, oravanmarja), juni
33. Skogsstjärna (*Trientalis europaea*, metsätähti), maj, juni
34. Linnea (*Linnaea borealis*, vanamo), juni, juli
35. Liljekonvalj (*Convallaria majalis*, kielo), maj, juni
36. Harsyra (*Oxalis acetosella*, ketunleipä, käenkaali), maj, juni

MYREN

37. Kalvleka, kabbeleka (*Caltha palustris*, rentukka), maj, juni
38. Vitmossa (*Sphagnum sp.*, rahkasammal)
39. Hjortron (*Rubus chamaemorus*, muurain, lakka, hilla), juni
40. Tranbär (*Oxycoccus quadripetalus*, karpalo), juni, juli
41. Getpors, skvattram (*Ledum palustre*, suopursu), juni, juli
42. Ljung (*Calluna vulgaris*, kanerva), augusti, september
43. Kråkris / kråkbär (*Empetrum nigrum*, variksenmarja), maj, juni,
44. Tuvull (*Eriophorum vaginatum*, tupasvilla), april-juni, **ELLER**
Ängsull (*Eriophorum angustifolium*, luhtavilla), maj, juni

STRANDEN

45. Gulvial, ängsvial (*Lathyrus pratensis*, niittynätkelmä) juni-augusti
46. Kråkklöver (*Comarum palustre*, kurjenjalka), juni, juli
47. Hönsbär (*Cornus suecica*, ruohokanukka), juni, juli
48. Missne (*Calla palustris*, vehka), juni
49. Gråal (*Alnus incana*, harmaaleppä), mars - maj
50. Klibbal (*Alnus glutinosa*, tervaleppä) mars - maj

Avkryssningslista 2024

ÄNGAR, DIKEN, GÅRDSPLANEN

1. Renfana
2. Gatkamomill
3. Rödblära
4. Kråkvicker
5. Groblad
6. Hundfloka, hundloka, hundkax
7. Solöga, smörblomma
8. Älggräs, älgört
9. Rödklöver
10. Rölleka
11. Nysört
12. Daggkåpa
13. Trampört, trampgräs

SKOGEN

14. Vårfryle
15. Ängskovall
16. Gullris
17. Vårtbjörk/Glasbjörk
18. Rönn
19. Lönn
20. Asp
21. Mjölkört, duntrav, rallarros
22. Väggmossa
23. Kammosa
24. Björnmossa
25. Husmossa
26. Renlav
27. Vitlav, fönsterlav
28. Skägglav
29. Islandslav
30. Lingon
31. Blåbär
32. Ekorrhär
33. Skogsstjärna
34. Linnea
35. Liljekonvalj
36. Harsyra

MYREN

37. Kalvleka, kabbeleka
38. Vitmossa
39. Hjortron
40. Tranbär
41. Getpors, skvattram
42. Ljung
43. Kråkris, Kråkbär
44. Tuvull eller Ängsull

STRANDEN

45. Gulvial, ängsvial
46. Kråklöver
47. Hönsbär
48. Missne
49. Gråal
50. Klibbal

VITSORD

☐	10	47 <
☐	9½	44 – 46
☐	9	41 – 43
☐	8½	38 – 40
☐	8	35 – 37
☐	7½	32 – 34
☐	7	29 - 31
☐	6½	26 - 28
☐	6	23 – 25
☐	5½	20 – 22
☐	5	17 – 19
☐	4½	15 -16
☐	4	< 14